

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravništvo
»Zarje«
v Ljubljani, Breg številka 12.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamna številka stane 1'25 D.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 5 Din mesečno
Za Nemčijo 6 Din; za drugo inozemstvo in Ameriko 7 Din.

Reklamacije so poštne proste.

— Oglasi po dogovoru. —

Proletarci vseh dežel,
združite se!

V Ljubljani, v soboto, 13. oktobra 1923.

Ne demagogija, resno delo
vodi k zmagi!

Socializem propada . . .

Kdor meri moč ideje, njeno življenjsko upravičenost in nujnost po glavah, tako, kot šteje mešetar vrednost črede po repih, ima prav, če reče: socializem propada.

Kdor meri idejno življenjsko silo tako, temu bo seveda lahko, da dokaže, da je socializem od prevrata sem zelo nazadoval in da je upravičeno govoriti o propadnu socializma, njegovi krizi in propadanju socialistične misli.

Vsakdo seveda, kdor bi delal take zaključke, pa bi grešil v sledečem: številčnemu nazadovanju ni iskati vzroka v socializmu, socialistični ideji, marveč, izključno in edino le v razmerah, povzročenih po vojni. — In zakaj?

Socializem zahteva temeljitega spoznanja. Vse uničujoča vojna pa ni bila nositeljica idejnega življenja, ni bila povzročiteljica idejnega, socialističnega prerorenja. Nasprotno. Vojna je uničevala narodno-gospodarske dobrine, uničila nebroj družin, zapustila svetu bedo, pomanjkanje in razdejanje.

Zato so ljudje, ki niso prejeli čistega nauka o socializmu smatrali, da more socializem v kapitalistični družbi odpraviti bedo, trpljenje in osrečiti državljane v kapitalističnem smislu urejene države.

Vse te množice so smatrale, da je socialistični nauk poklican, da bo pravično razdelil imetje kapitalistične družbe, dočim je zapustila vojna le pomanjkanje, glad in bedo. Zato so po vojni narasle vrste socialističnih volilcev, ne pa narasle vrste socialistov, razrednih bojnikov-revolucionarjev.

Za ustvaritev socialistične družbe pa so manjkali vsi ekonomski predpogoji.

In, kjer so dobili v samoupravnih zastopstvih vpliv predstavniki socialističnih strank, so morali uveljavljati in so tudi skušali uveljaviti načelo: pravična razdelitev bede, povzročene po vojni. — Množice pa so pričakovale odrešenja in pravične razdelitve — imetja.

To, po gospodarskih razmerah in prilikah povzročeno, vsled nezadostnega socialističnega spoznanja neumevano nesoglasje med pričakovanim in dočakanim, je odvrnilo od socialističnih strank vse one, ki jih ni

družilo in vezalo spoznanje, marveč edinole trpljenje. Zato so se vrnili mnogi nazaj v meščanske vrste, nelerati zopet so smatrali, da je nestrup ost, strast poglaviti znak revolucionarja.

Socialističnim strankam pa je manjkalo sredstev, primanjkovalo pa tudi časa, da bi prekvasili vse te ljudske množice v znamenju socializma in socialističnih idej.

Kaj čuda tudi, če je celo v socialističnih strankah samih vsled padanja članstva začelo prevladovati malodušje in da je nedostajalo ognja in navdušenja tudi starim, izkušenim socialistom za razširjanje socializma med onimi množicami, ki jih je vojna zanesla v socialistične vrste. Vse te množice, ki niso hodile pod prapornom trenutnega odpora proti povzročiteljem vojne, ne pa proti kapitalističnemu razredu, so zahtevale tudi le trenutnih uspehov, niso pa bile voljne hoditi po gospodarsko življenju nujno predpisani razvojni poti. Posledica tega je bila, da se je v vrstah teh množic mogel razviti osebni kult, ne pa idejni revolucionarni boj za socializem. Zato so bile množice dostopne demagogiji, uganjani po osehah, ki jim je bila ambicioznost podrejena socializmu. In, množice so se grupirale po osehah, ne pa po ideji. Osebnosti pa so razkrojile še ono, česar ni razgnalo prvo razočaranje. Pustili so ob strani in vnemar socialistično idejo, pa so posamezne osebe uveljavljale svoja osebna, s socializmom malo skladajoča se načela in stremjenja.

Ni tega razkroja povzročila socialistična ideja. Vsaj je je bilo tako malo v teh hudih povojnih časih. Po osebnostih in trenutnem razpoloženju povzročene taktike, ki se niso ozirale na socializem, so razrušile one silne množice, ki jih je privedel čas, ne pa spoznanje v socialistične vrste.

Kakor hitro na bo zopet socialistična ideja edina vez delavskih, v razrednem boju vzgojenih množic, bo socialistična ideja nastopila svojo zmagovito po gospodarskem razvoju predpisano pot. Pasti pa bodo morale osebnosti, prenehati bo moral boj za in proti osehah, nauk o socializmu bo morala postati deviza vseh socialistov.

Izjava župana sodruga dr. L. Periča

na seji ljubljanskega občinskega sveta dne 11. oktobra 1923.

Ker so nekateri časopisi jeli pri-
našati netočna in neistinita poročila
o dolgovih mestne občine, zlasti pri
Mestni hranilnici ljubljanski, sma-
tram za potrebno, da dam na tem
mestu občinskemu svetu točne po-
datke o vseh dolgovih mestne obče-
ne ter o doslej izvršenih investici-
jah.

Razun ca. 2 milijonov kron sta-
rega dolga pri deželni sedanjih hipo-
tekarni banki, ima mestna občina
vse svoje dolgeve izključno pri
Mestni hranilnici ljubljanski. Dol-
gove delim v one, ki so bili sklenjeni
do spomladi 1921 ter v one, ki so
nastali na podlagi sklepov, od kar
sem jaz prevzel županske posle.

Prvih dolgov je za Din 10 mili-
jonov 112.868-13. V tej svoti sta
kredita po 5 milijonov dinarjev za
tlakovanje in 750.000 Din za zgrad-
bo prve hiše na Prulah.

Prvi kredit po 5 milijonov Din
je bil dovoljen na podlagi sklepa
občinskega sveta z dne 15. februar-
ja 1921 za popravilo in razširjenje
mestnih podljetij, to je klavnice,
plinarne, mestne električne želez-
nice, ustanovitev ledarne, popravilo
mestnih cest in ulic, za tlakovanje
javnih trgov in ulic, za izpopolnitev
mestne kanalizacije.

Glede na to, da posojilo po 5 mi-
lijonov dinarjev v vse navedene na-
mene nikakor ni zadoščalo, je skle-
nil občinski svet dne 30. marca 1922
porabiti posojilo po 5 milijonov Din
izključno za restavriranje mestnih
cest in ulic ter izpopolnitev cestnih
kanalov. Ta sklep je pokrajinska
uprava odobrila z odlokom z dne
11. avgusta 1922.

S tem denarjem se je tlakovalo
nekaj ulic ter popravilo nekaj tro-

toarjev, za katera dela znaša skupni
izdatek Din 5,208.999.

Z drugim posojilom po 750.000
dinarjev, ki je pa moralo biti dvig-
njeno za 150.000 Din, se je zgradila
prva stanovanjska hiša na Prulah.

Pod mojim županovanjem so bili
storjeni sklepi za najetje sledečih
posojil:

Za razširjenje mestne ubožnice v Japljevi ulici	Din 1.250.000—
za mestno brizgalno	» 390.000—
za drugo stanovanj- sko hišo na Prulah in prvo stanovanj- sko hišo za Bežigra- dom	» 2.500.000—
za hišo mestnega do- hodarstvenega ura- da na Dunajski cesti	» 2.500.000—
za drugo stanovanj- sko hišo za Bežigra- dom	» 2.000.000—
za popravilo plinarne	» 950.000—
za nakup hiše Šafec Na Stolbi	» 50.000—
za vodovod. omrežje	» 1.000.000—
za mestno zastavljal- nico	» 400.000—
za mestno kopalnico ob Ljubljani	» 1.500.000—

skupaj Din 12.540.000—

Mestna hranilnica je dovolila
mestni občini ljubljanski vseh kre-
ditov skupaj za Din 20.863.985.40,
od kojih dovoljenih kreditov je
mestna občina dvignila pri Mestni
hranilnici Din 20.800.815.29. V svoti
dovoljenih kreditov sta še 1 milijon
dinarjev za kritje proračunskega
primanjkljaja v letu 1921. ter apro-
viznega kredita v znesku 1 mili-
jon dinarjev.

Obrtna nadaljevalna šola in mestna občina ljubljanska.

Nerazumevanje države za obrt-
nonadaljevalno šolstvo je dalo dr-
žavi povod, da je ukinila vsakršno
podporo za te šole od strani države.
Ker je prenehala od strani države
vsakršna podpora, je nevarnost, da
se te šole letos sploh ne otvorijo.
Mestna občina je pred vojno pokriva-
la le delno stroške za te vrste šol,
in sicer oni del, kolikor je ostalo
primanjkljaja še poleg državne pod-
pore.

Kakor rečeno država SHS ne
smatra, da bi bilo potreba podpirati
obrtnonadaljevalno šolstvo. Dovolila
ni zanje nobenega kredita. Ker
se pa v državi uveljavlja princip,
da ima predvsem država ingerenco
na vse šolstvo, izhaja iz tega, da
država sploh nima interesa na tej
vrsti šolstva.

Nastane tedaj vprašanje, ali ima
mestna občina poseben interes na
obrtnonadaljevalnih šolah? Na to
odgovarjamo, da ima občina tudi in-
teres na teh šolah, kolikor se stvar
tiče splošnega napredka, in je to
dokazala s tem, da se že nad pol leta
trudi, kako bi se dalo to šolo vendar
oživotvoriti. Treba pa je, da o stva-
ri tudi specialno povemo nekaj več.

Mlado in starodemokratska opo-
zicija trdi v svojih glasilih, da bo
mestna občina ljubljanska kriva,
ako tudi letos izostanejo obrtnona-
daljevalne šole. To je navadna de-
magogija? Konstatiramo, da je

Mestna občina ima to-
rej dolgov Din 10.112.868-13
ter » 12.540.000—

skupaj Din 22.652.868-13

Poleg tega ima mest-
na občina dovolje-
nih a neizrabljenih
kreditov in sicer: za
mestni pogreb. zavod Din 2.000.000—
za napravo nove klav-
nice in hladilnice » 15.000.000—

Za ta podjetja, kakor tudi za
novo električno centralo, ki jo Ljub-
ljana nujno potrebuje, si namerava
mestna občina preskrbeti inozem-
sko posojilo v zlati valuti ter se že
vrše tozadevna pogajanja.

Glede Mestne hranilnice ljub-
ljanske si dovoljujem samo pripom-
niti, da je najtrdnější zavod, ker
garantira za njene vloge mestna
občina ljubljanska z vsem svojim
premoženjem, ki presega gotovo mi-
lijardo kron ter z vso svojo davčno
močjo.

Pripomba uredništva. Iz teh po-
datkov, ki so uradni, je jasno raz-
vidno, kako gospodari ljubljanska
občina. Če v članku v predzadnji
številki »Zarje« smo povedali, za-
kaj so se morala najeti posojila in
kako se bodo odplačevala ter kako
nujne so vse naprave, za katere se
interesira sedanji občinski svet, v
splošnem interesu. Zaraditega opu-
ščamo danes vsakršno argumenta-
cijo navedenih suhih števil, ki sa-
me jasno govore. Opozicija naj se
zaveda, da se morejo tudi dobre
stvari napraviti le z denarjem, ki ga
je treba poiskati, ker ga prejšnja
gospoda ni nič pustila na magistra-
tu. Delo občinskega sveta pa že da-
nes uživa javno priznanje. To nam
je dovolj!

mestna občina poleg brezplačne pre-
pustitve prostorov, razsvetljave in
kurjave ter čiščenja, pripravljena
prispevati za te šole v istem razmer-
ju kakor pred vojno. Več prispevati
pa ni niti dolžnost niti potreba. Za-
kaj, če nimajo država in obrtne kor-
poracije prav nič ali pa ne zadost-
nega zmisla za te šole, kje je zapi-
sano, da jih mora mestna občina
sama vzdrževati, ko pa je na njih
mnogo bolj interesirana država,
obrt in industrija?

Mestna občina ljubljanska je
v vsakem oziru storila svojo dolž-
nost; sklicala je ponovno anketo ter
skušala pridobiti trgovsko in obrtno
zbornico, obrtniške korporacije itd.
za delno prispevanje k vzdrževanju
obrtnonadaljevalnih šol. Toda go-
spodje na vseh straneh se obotavlja-
jo in zavlačujejo rešitev vprašanja,
kakor je razvidno iz tega, ker se
sredi oktobra meseca nič gotovega
ne vemo, kako bo letos s tem šol-
stvom. Posamezne korporacije in
tudi zastopniki obrti obljubujejo si-
cer svojo pomoč, ali od samih obljub
se stvar ne bo realizirala.

Vsekakor izhaja iz vsega ravna-
nja, da v merodajnih krogih še ved-
no ni dovolj interesa za stvar, ni do-
velj razumevanja. V širokih plasteh
obrtništva in industrije še mnogo
premalno cenijo naobrazbo obrtne
in industrijskega naraščanja, meneč,
da je vajenec predvsem sluga in pe-

stunja, kateremu ni treba temeljite strokovne izobrazbe. Tem gospodom velja princip: »Delaj tri ali štiri leta hlapčevska dela, potem pa hajdi na cesto s prazno glavo!«

Krivda, da se obrtno šolstvo še ni uvedlo, je v tem, da prizadete korporacije niso storile potrebnih korakov o pravem času, dasi so bile ob občine ljubljanske večkrat pozvane.

Nekatere korporacije so že izjavile, da bi nekaj prispevale, vse pa še ne, zlasti ne koliko. Občina pa prej ne more otvoriti šol, dokler nima jasnih sklepov in zagotovila, da bodo dohodki zadoščali za vzdrževanje tega šolstva.

To smo morali povedati, da bo javnost vedela, kako je s stvarjo in da mlado- in staroliberalna žurnalistika ne bo mogla dalje slepariti s tem vprašanjem. Iz tega je tudi jasno, kdo je kriv, da v Ljubljani ni mogoče otvoriti obrtnonadaljevalnih šol.

Ob tej priliki moramo dodati vprašanju še nekaj pripomb s socialnega stališča.

Mali in srednji obrtniki, z malo izjemami, so oni nazadnjaški element, ki ob vsakem mezdnem gibanju najbolj nasprotuje delavskim za-

htevam, a obenem je pa ravno ta stan (pardon: če kdo pravi, da je naprednjak ali demokrat, s tem še ni nič povedal, ker ga je treba soditi po razumu in dejanjih) avantgarda v vseh bojih proti socialni zakonodaji. Nasprotno je pa tudi mali in srednji obrtnik največji producent vajenškega naraščaja, ki ga med ukom brezobzirno izkorišča, ko je pa vajence »prost«, ga takoj postavi na cesto. Ne rabi ga več, morda ga je slabo izučil, za njegovo drugo izobrazbo se pa toliko briga kakor tele na paši.

Zelimo, da bi to postalo drugače. Obrtniški naraščaj potrebuje tehniško ali strokovno izobrazbo, poleg tega pa tudi duševno, šolsko. Ako imajo torej gospodje obrtniki interes na dobrem naraščaju, na razvoju obrti, bodo sami radevolje prispevali za obrtnonadaljevalno šolstvo. Ako pa tega ne store, bo to le eklatanten dokaz, da nimajo zmisla za stvar, temveč, da jim je interes le na brezplačnih močeh, z reklamo za to šolstvo pa uganjajo navaden humbug. Dolžiti mestno občino krivde, da se obrtne nadaljevalne šole ne otvorijo, je torej le neokusna gonja, navadno farizejstvo, ki so ga zmožni le nepoučeni ali zlobni individuiji.

Avtonomne občine dobe državne komisarje!

Notranji minister je izdelal zakonski projekt, kakor poroča »Jutro«, o posebnih mestnih samoupravah treh glavnih mest Belgrada, Zagreba in Ljubljane. Druga avtonomna mesta vsekakor izgube vsakršno svojo dosedanjo avtonomijo.

Ta vest je prav verjetna, ker se tudi sicer jako vjema z mentaliteto vladajoče buržoazije, ki hoče državo urediti povsem policijsko in militaristično.

Samouprava avtonomnih mest je pravica, ki so si jo mesta priborila v teku stoletij. Ta pravica je demokratičnega značaja in pomeni v upravi velik napredek, kljub temu da je vihtel nad avtonomijo teh občin vladni birokratizem svoj bič. V Jugoslaviji pa ministri in politiki toliko govore eni o samoupravi, drugi o avtonomiji in celo federalizmu, toda kakor vse kaže, so radikalne govornice o najširši samoupravi le prazne besede. Avtonomija mesta Ljubljane je stara že več stoletij. Mesto voli svojega župana, sklepa avtonomno o svojih zadevah dokaj neodvisno, čeprav ima država v določenih stvareh pravico, sklepe občine potrjevati ali pa vračati, zlasti glede finančnih vprašanj.

Po novem načrtu pa bo sedel na županskem stolu državni župan, to je komisar, ki bo nadziral delovanje občinskega sveta; dosedanji župan bo morda smel predsedovati občinskemu svetu ter mu sporočati ukaze in prepovedi državnega župana. Ako se ta načrt v resnici izvede ta-

ko, bo to pomenilo znatno omejitev sedanjih avtonomnih občin, ne pa uvedbo popolne in demokratične samouprave.

Merodajne činitelje bi vsekakor najodločneje vprašali, kako more država, ki hoče biti napredna in demokratična, opravičevati tako namero? Katero avtonomno mesto je dalo povod za tak reakcionaren naklep? Ali niso avtonomne občine že doslej dokazale, da so zrele za samoupravo?

Nihče ne more trditi, da so avtonomne občine preokorile kdaj svoj delokrog, ker so se gibale vedno v mejah, ki jim jih dovoljujejo zakoni. Avtonomne občine so dokazale, da ne potrebujejo jerobstva, s svojim delovanjem, zato je ta namen že sam zanje in za čut demokratizma, ki se je razvil v teku stoletij v avtonomnih občinah, nekaj nečuvnega in žaljivega.

Vladajoča buržoazija naj se zaveda, da avtonomne občine vedo ceniti svojo samoupravo ter da bodo najodločneje ugovarjale proti kršitvi dosedanjih svojih pravic.

To, kar namerava uvesti minister za notranje stvari namesto avtonomije v dosedanjih avtonomnih občinah, ni avtonomija, ni demokratizem, ni napredek, ampak navaden reakcionaren policijski centralizem, ki ga ne opravičujejo današnje razmere v nikakršnem pogledu.

Ne dotikajte se avtonomije avtonomnih občin! Avtonomne občine potrebujejo več avtonomije, nikakor pa ne — diktatorjev!

O socialnem zavarovanju obrtnikov.

Obrtniki so imeli kongres ter so na njem govorili tudi o socialnem zavarovanju obrtnikov in njih rodbin. S stališča današnjih socialnih razmer je splošno zavarovanje za bolezen, nezgodo, onemoglost, starost, vdove in sirote, brezposelnost jako važna in potrebna stvar. Toda vse konference obrtnikov in industrijev na eni strani zahtevajo poslabšanje še sedanjega socialnega zavarovanja za medzne delavce, ki so socialni bedi veliko bolj izpostavljeni kakor obrtniki in njih rodbine. Tudi je število delavcev in njih svojcev znatno večje kakor pa število obrtnikov in njih svojcev. In kakor je to vprašanje za splošnost velikega pomena, je vendar čudno, da ti ljudje vodijo boj proti zavarovanju delavstva, na drugi strani pa zase zahtevajo najpopolnejše zavarovanje. V takem postopanju tiči nekoliko neresnosti; gre menda samo za reklamo.

Ako bi res uvideli obrtniki in neimoviti sloji potrebo splošnega so-

cialnega zavarovanja, potem bi naravno morali delati za izpopolnitev sedanjega zavarovanja, ne pa nasprotno.

Izvedeno socialno zavarovanje je že sedaj ogromno delo; ako bi pa hoteli raztegniti zavarovanje na vse panoge, potem ne bodo zadostovale sedanje »žrtve«, sedanje uredbe, marveč bo treba to zavarovanje boljše financirati in država bo morala za fundacijo dobrega zavarovanja prispevati letno okoli 100 milijonov dinarjev. Na vse to gospodje obrtniki nič ne mislijo, marveč kar enostavno zahtevajo zase zavarovanje.

Predvsem je treba smatrati socialno zavarovanje za resen problem ne le z ozirom na obrtnike in njih svojce, marveč z ozirom na vse, ki jim preti nevarnost, da utegnejo zabresti v bedo. In niti to ne bi bilo dovolj, socialnozavarovalna dolžnost bi morala postati splošna, državna zadeva, ker je kaj vredno zavarovanje mogoče osnovati le na najširši

podlagi in danes ob sodelovanju države.

Obrtniki so v veliki zmoti, če menijo, da bodo mogli tako zavarovanje izvesti za svoj sloj, ali da s tem, če vodijo boj proti obstoječemu socialnemu zavarovanju kaj pridobe zase. Zavedati se morajo namreč, da v naši državi še ni prodrlo prepričanje, da je socialno zavarovanje nujno potrebno niti med obrtniki, še manj pa imajo zmisla za to agrarne stranke in veliki kapitalisti. Računati moramo celo s tem, zlasti sedaj, ko so odpravili ministrstvo za socialno politiko in ga potisnili po raznih kotlih, da se šele začne pravi sistematični boj proti vsem socialnim ustano-

vam. Tako kramarjenje s socialnim zavarovanjem, kakor ga uganjajo obrtniki, je torej samo igranje z besedami pa prav nič drugega.

Ako hočejo obrtniki res kdaj misliti na svoje zavarovanje, morajo imeti pred očmi dve stvari, ki jih doslej niso upoštevali.

Prvič, delovati morajo na razširjenje obstoječega zavarovanja in njega izpopolnitev; drugič, sodelovati z vsemi interesi, ki potrebujejo socialno zavarovanje, za izvedbo socialnozavarovalnega problema.

Le tako, kljub reakcionarstvu, bi se morda dalo v doglednem času kaj napraviti, drugače pa ne.

Internacionalni socialistični kongres v Hamburgu in socialna zakonodaja.

Ob priliki internacionalnega socialističnega kongresa v Hamburgu sestala se je 20. maja 1923 internacionalna konferenca socialističnih žena.

Na dnevnem redu je bilo vprašanje o materinski in dečji zaščiti. Enoglasno je bila sprejeta resolucija z nastopnimi zahtevami:

1. ustanove za delavke, v katerih bi mogle roditi zdrava deteta;
2. zaščita mater 6 tednov pred in 8 tednov po porodu;
3. brezplačna zdravniška, babilčna pomoč, brezplačna nega bodisi doma ali v bolnici;

4. zajamčiti detetu zdravstvene prilike tako v fizičnem, kakor tudi moralnem oziru in to s pomočjo organizirane javne zaščite v pogledu osnovanja azilov za bolno deco, za deco vdov in žen, ki so ostale same;

5. nadzorstvo in brezplačna zdravniška pomoč materam novorojenčkov in dojenčkov, otvarjanje oskrbovališč in azilov za deco, opazovališče za slabotno deco;

6. enaka prava za zakonsko in nezakonsko deco;

7. prepoved dela deci izpod 14 let in zaščita vajencev in učencev.

POLITIČNI PREGLED.

Radikalci že hvalijo dr. Korošca. »Jutranje Novosti« od torika prinajša politično vest z napisom »demokratske intrige« po belgrajski »Tribuni«, v kateri pravijo o dr. Korošcu, oziroma njegovi stranki, da trezno presoja vsako ponudbo demokratov za zblizanje celotne opozicije. Od tod, pravi »Tribuna« dalje, je tudi pripravljenost, da se ponovno skuša doseči sporazum z večino (t. j. z radikalci). — To je menda dovolj jasen dokaz, da žele parlamentarci slovenske ljudske stranke, jugoslovanski klub in Spahova skupina sodelovanja z radikalno stranko, da se pogajajo z radikalci ter da so demokrate samo potegnili. Tudi po svoji notranji pravi mentaliteti spadajo te stranke v sedanjo večino. Povejmo to odkrito in ne igramo se slepih miši.

Konkordat z rimsko cerkvijo sklene belgrajska vlada v najkrajšem času. Po tej pogodbi bodo imeli katoliki v državi mnogo ugodnejše stališče in potem tudi g. dr. Korošec ne bo več tako hud na radikalce. Kaj pomeni konkordat z Rimom, to so prav dobro vedeli nekdanji Avstrijci, kjer je Rim vodil polovico politike in nazadnje celo vso.

Podpredsednik Radičeve stranke dr. Maček se baha, da Radičeva stranka še ne pojde v narodno skupščino. Ino, to je seveda njihova stvar.

Novo stranko vendarle snujejo v Zagrebu. Imenovala se bo »Jugoslov. napredna stranka«. Stranka bo iskala stika in sporazuma s Srbi.

Tajnost Slov. Ljudske Stranke. O politični harmoniji v SLS vlada velika molčečnost. Iz dogodkov in nastopanja, to je, negotovosti gospoda dr. Korošca se pa lahko posnema, da vlada v stranki dvojna smer; ena, ki se strinja z dosedanjo opozicijsko navidez radikalno smerjo in zvezo s hrvaškimi opozicijalci, druga pa, ki je za konkretnije udejstvovanje, to je za zblizanje s sedanjim režimom. V namen, da se to vprašanje reši, sklicuje SLS za prihodnji mesec zaupnike. Očividno je, da bo večina obsodila na konferenci Koroščevo politiko.

Jugoslovanska svobodna luka v Solunu. Te dni je bila podpisana med Grčijo in Jugoslavijo pogodba, po kateri odstopa Grčija v Solunu 24.000 m² prostora v pristanišču za 50 let.

Sporazum z Bolgarijo napovedujejo belgrajski listi. Vrše se pogajanja. Vprašanje pa je, koliko bo tak sporazum vreden, ker Bolgari

ne morejo pozabiti, da so v vojnah izgubili nekaj dežele in da je to deželo vzela bodoča nje prijateljica. Nenaravno je tudi, da se sklepa pogodba z bolgarsko vlado, proti kateri je hotela v prvem hipu revolucije proti Stamboliškemu zavzeti belgrajska vlada sovražno stališče. Cankov je na prvi seji nadaljevanja niške konference baje jako srčne pozdravil zastopnika države SHS ter izrazil željo po bratstvu balkanskega slovanstva. In te besede so najbrže genile naše diplomate do srca.

Nemiri v Bolgariji so skoro popolnoma ponehali. Meseca novembra se bodo vršile volitve v sobranje, decembra pa v občine. Sedanja vlada se menda čuti trdno.

Kneževina Liechtenstein ob švicarski in tirolski meji se namerava združiti s Švico po carinski uniji.

Nova nemška koalicijska vlada. Nova vlada sestoji iz meščanskih zastopnikov. Socialisti niso mogli pristati na represalije na delavstvo in niso šli v vlado. Kanceler je zopet Stresemann, ki opravlja tudi zunanje posle. Drugi ministri se dele takole: za obnovitev Schmidt, notranje Sollmann, finance dr. Luther, gospodarstvo dr. Koth, dela dr. Brauns, pravo dr. Radbruch, brambo dr. Gessler, pošto dr. Höfle, promet Oeser, zasedeno ozemlje Fuchs; za prehrano še ni ministra.

Križa v Nemčiji! Nova nemška vlada je popolnoma meščanska. Stavila se je zlasti s pomočjo demokratov in centruma, ki so kanclerju Stresemannu omogočili definitivni preokret v taktiki glede poruhškega vprašanja. Pasivni odpor v Poruhru je v glavnem delo velekapitala in nacionalistov. Za njim stoji tudi Stinnesova skupina. V svojem govoru je kancler povedal, da ni v zvezi s Stinnesovo skupino ter da mora pasivni odpor, dasi je že prepozno, vendar nehati, ker Nemčija takega boja ne more uspešno dokončati. Nemčija se mora pogoditi s Francijo glede reparacijskih dajatev. Vrhutega je kancler zahteval za svojo vlado popoln oblastilni zakon. Vlada namerava uvesti diktaturo. In pooblastilo je vlada dobila. Socialni demokrati niso šli v strogo opozicijo, dasi jim postopanje vlade ni po volji, ker omejuje svobodo delavstva, začasno odpravlja osemurno delo itd. Socialni demokrati so na zahtevo vlade pristali, ker je treba produkcijo pomnožiti, ako hoče Nemčija izpolniti reparacijsko dolžnost, vrhutega so socialisti zahtevali, da je odredba za-

časna in da se podaljšani delovni čas tudi plača delavcem. Na to zahtevajo socialisti morali pristati, ker bi sicer ne bilo mogoče sestaviti vlade, ki bi hotela prevzeti upravo države. Pozabiti ne smemo pri tem, da razpad Nemčije ni daleč, da bi ob nadaljnjem odporu država razpadla. V Poruhru delajo Francozi za neodvisno republiko, eventualno bi pa, če bi nastala v Nemčiji meščanska vojna, velika antanta zasedla Nemčijo in jo razdelila. Razkosanje Nemčije pa bi pomenilo gospodarsko in kulturno veliko izgubo ne le za Nemčijo, marveč za vso srednjo Evropo. Tako presoja Nemci svoj položaj, zato se prav nič ne čudimo, če so previdni in ne tirajo sedanjega položaja do skrajnosti. Očividno zasleduje Stresemannova politika iste smerice, ki jih hodi Avstrija, zakaj v inozemstvu že govore o sanaciji Nemčije potom fundiranja nemške državne banke. Pogoji za gospodarsko sanacijo so v Nemčiji vsekakor bolj podani kakor so bili v Avstriji. Iz razvoja je jasno razvidno, da se vrši v Nemčiji boj med plutokracijo in meščanstvom ter kakor je posnemati iz dosedanjega razvoja, zmaguje doma nemško meščanstvo proti načrtom velekapitala, in sicer glavno s pomočjo svoje nacionalne tradicije. Seveda postaja Francija zaradi teh dogodkov v Nemčiji nepopustljiva v svojih zahtevah. Poincare je v zadnjem svojem govoru zopet izjavil, da Francija zahteva popolno garancijo za obveznosti ter da ne bo nič popuščala. Obenem se pa še vedno vrše pogajanja med Stinnesovo in Schneider-Creusotovo skupino. S pogajanja med obema kapitalističnimi skupinama pa tudi francoska vlada simpatizira.

Pogajanja med Nemčijo, Francijo in Belgijo se utegnejo pričeti že prihodnji teden, dasi danes še ni pravega soglasja med temi državami. Velekapital se pogaja preko nemške vlade. Pogoji pa, ki jih hočejo kapitalisti dogovoriti med seboj so težki za delavstvo in v Poruhru že protestirajo proti njim socialisti in komunisti. Nemška težka industrija zahteva vodstvo industrije, francoska vojaška uprava pa pravi, da ima v tem pravzaprav garancijo, ki je ne da iz rok, dokler ne dobi druge garancije. Najvaž-

nejše je sedaj vprašanje ali sklene pogodbo težka industrija s Francijo ali nemška vlada; ali ni morda tudi na francoskem kapitalizmu tisti, ki hoče skleniti pogodbo z nemškim kapitalom brez vlade? Ako zmagava v tem boju veliki kapital, imamo pričakovati v Nemčiji še večjo reakcijo, ker bi s tako pogodbo dobili kapitalisti absolutno moč v svoje roke ter diktirali politiko Nemčiji. Zlo, ki preti Nemčiji in Franciji uvidevajo tudi levčarji na francoskem, ki pravijo, da je Francija zamudila ugodni trenutek, ker že zdavnaj ni pričela pogajanj. Sedanji položaj je pa tak, da ni gotovo, če ni politika že zaigrana.

Francija odklanja pogajanja z nemško vlado. Hoče se pogajati le z interesi v Poruhru, to je s kapitalistično skupino Stinnesovo, ki vodi pogajanja za hrbtno nemške vlade in proti njej s francoskimi kapitalisti.

Ruska sovjetska vlada se noče vmešavati v notranje razmere Nemčije. To je najbrže posledica temu, ker so komunisti tako nerodno postopali, da jih je morala komunistična stranka ukoriti.

Na Portugalskem je nastopil novi predsednik republike Gomes. To priliko so hoteli izrabiti nekateri reakcionarci in so hoteli napraviti revolucijo. Danes pač hoče biti vsaka prisma revolucionar. To je bolezen časa, bolezen, ne smotrena revolucionarnost.

Predsednik Zedinjenih držav predlaga svetovno gospodarsko konferenco, na kateri bi se razpravljalo o reparacijskih zadevah.

Kitajska republika ima novega predsednika. Ime mu je Tsau-Kun. Star je 50 let. Mnogo več pa ni povedati o njem.

Italija na delu. Italija je hotela odpraviti slovenske in hrvaške šole v Jul. Benečiji, a je končno deloma popustila. Reško vprašanje počiva, pač pa Italija vrši agitacijo v Reki, Dalmaciji in celo v Albaniji proti Jugoslaviji, da s tem neti italijanski fanatizem. Prav zadnji čas bi že bil, da bi dobil Mussolinijev imperijalizem in prazni fanatizem pošteno po krempljih, toda ne s kako vojno, marveč doma, ker taka buržoazna napihnenost ne zasluži drugega.

sprejemljivim, jih vrnejo temu odboru, obenem pa mu tudi naroče, kakšno izvedbo žele, da bo odgovarjala interesom ljubljanskega proletarijata. Člani akcijskega odbora so zaupniki večinskih klubov. Župan ljubljanski pa glasom sklepa tega odbora **točno izvaja vse zakonite predpise in sklepe občinskega sveta.** Več ne, ker smatra Zveza delovnega ljudstva, da je dovolj. H koncu omenimo še to-le: V zadržanem registru akcijski odbor ni vpisan, vladi tudi ni prijavljen, pa tudi klubi občinskih svetovalec niso prijavljeni. Člani akcijskega odbora ne nosijo uniforme in ne bomb ter revolverjev, spoznavajo se le po tajnih priimkih. Kot javen znak bo obveljal **škapulir**, če bo na to pristalo pravoslavno »Jutro«. — Če pa še ne razumete pojasnila, vzemite Mayerjev leksikon v roke; tam se tudi pojasnjujejo take zagonetne besede, kakršne so v imenu »akcijski odbor«.

Akcijski odbor ljubljanskega občinskega sveta je zmesal možgane uredništvu »Jutra«. Beseda »akcijski« je latinska in pomeni lahko »deležni« ali »delovni« (to je odbor dela, ki pripravlja snov za seje, oziroma preresevanje, da so predlogi bolj dovršeni). Pri »Jutru« pa ne znajo latinski, zato so si razlagali, da beseda »akcijski« pomeni »deležni«, to je, da ima ta odbor delež na komandi župana. Predstavljali so si stvar tako, kakor je bilo to pri nacionalizaciji industrije, kjer so sami po nezaslужeni dobili nekaj deležev. To v pojasnilo uredništvu »Jutra«, da ne bo v zmoti, ker je za »resen« list, taka zmoti le nekoliko preneurna.

Uboga večina na ljubljanskem magistratu. Mladoliberalno časopisje trdi, da vladajo na ljubljanskem magistratu klerikalci. Staroliberalno časopisje pa trdi enkrat, da vladajo klerikalci, drugič pa, da vladajo komunisti. Pri staroliberalcih so trditve namreč odvisne od vremena; če je slabo vreme, tedaj imajo ata »Narod« trganje, tedaj trdijo, da vladajo komunisti, ob lepem vremenu pa trdijo, da vladajo klerikalci. Mi pa pravimo, da vlada na magistratu večina po volji ljubljanskega delovnega ljudstva, za liberalnih časov pa je vladal na magistratu — Zaneček.

»Slovenski Narod« in gospodarstvo ljubljanske občine. »Slovenski Narod« je lagal o ljubljanskem občinskem gospodarstvu. Dasi poročevalci ve, da je lagal in se je tudi s številkami dokazalo laži, vendar ne popravil krivice, marveč samo čeka nekaj, kar nima ne glave ne repa. Iz tega bi sledilo kvečjemu, da je »Slovenski Narod« namenoma lagal. — Tisti, ki ga čitate, mu pa — verujte!

»Slovenski Narod« je strokovnjak v finančni vedi. V zadnjih številkah so izšli trije članki, od katerih se dva zavzemata za deflacijo novega, eden pa za inflacijo. Uredništvo »Slov. Naroda« daje vsakemu piscu prav. Pri »Slov. Narodu« je pač tako kakor s tisto pričo pri sodišču, ki je po pouku o svetosti prisega in po prisegi sodnika vprašala: »Sedaj mi pa še povejte, na katero stran naj prisrežem!«

Zanimiva seja ljubljanskega občinskega sveta se je vršila v četrtek in petek. Poleg običajnega dnevnega reda so prišle na dnevni red tudi stvari, o katerih so demokrati in Zajedničarji toliko pisali, da je zdravemu želodecu že kar presedalo. Grozili so s senzacijami, z interpelacijami, misleč, da bo javnost kar norela za njihovimi barbarijami. Po pojasnilih župana so bili pa tako skromni kakor politični kučki, ki toliko časa lajajo, dokler jim ne pokaže palice, potem pa zbeže za ogel. — Na dnevnem redu je bila tudi posebna resolucija za avtonomijo mesta Ljubljane, ki jo namerava vlada omejiti z novim zakonom in pa pravilnik o organizaciji socialnopolitičnega oddelka pri mestnem magistratu. O tej seji poročamo prihodnjič več, posebno, če bo treba.

Novi stodinarski bankovci. Med sedanjimi stodinarskimi bankovci je mnogo ponarejenih. Zaraditega se tiskajo na francoskem novi stodinarski bankovci. Sedanje nove in

stare stotake bodo zamenjali čimprej.

Ljubljanski obrtni naraščaj za obrtno-nadaljevalne šole. V četrtek ob sedmih zvečer so priredili ljubljanski obrtni vajenci pred magistratom impozantno demonstracijo za otvoritev obrtno-nadaljevalne šole. Po občinski seji je šla deputacija štirih vajencev k županu, ki je obljubil, da bo referent s. dr. Lemež pojasnil to vprašanje z balkona, kar je tudi storil. Obrtni naraščaj so tudi nagovorili ob tej priliki s. Čelešnik, g. dr. Rožič in Iv. Tavčar. Mi to vprašanje pojasnjujemo danes v posebnem članku.

Obrtno-nadaljevalnih šol v Ljubljani letos menda zopet ne bo. Kljub temu, da so za obrtni naraščaj velikega pomena. Mesto Ljubljana je precej veliko obrtniško mesto. Tudi nekaj industrije ima in Ljubljancina se kaj radi bahajo s svojo kulturnostjo, a za kulturo najvažnejšega elementa, delavcev profesionistov in bodočih obrtnikov, se pa niti ne zmenijo ne. Izgovarjajo se, da delavce ne potrebuje šole, da šole ne bodo plačevali, delavce naj dela, pa bo prav. Tako govore neizobraženi in neinteligentni ljudje. Kdor pa pozna življenje, ve, da je vajenska doba, to je med šolskim obiskom in vstopom v življenje, važna faza za bodočnost vajencev. V tej dobi se njegovo znanje lahko izpopolnjuje, zbuja v njem interes po samoizobrazbi in poučuje v praktičnih predmetih, ki jih potrebuje v življenju kot delavec, predelavec ali samostojni obrtnik. Ako to priliko pri vajencih zanemarjamo, potem se nam ni treba čuditi in tarnati, da imamo premalo dobro kvalificiranega in specializiranega delavstva. Ker že država tukaj ne stori svoje dolžnosti, je prokleta dolžnost prizadetih korporacij, da obrtne nadaljevalne šole realizirajo. Ako ni niti toliko zavednosti in teh krogih, da uresničijo to kulturno dolžnost, potem pač ne zaslužijo drugega imena kakor klepetave mevrže.

Upravni odbor ljubljanske mestne elektrarne, vodovoda in plinarne je sklenil, da bodo ta tri mestna podjetja zaračunavala **16% zamudne obresti** po preteku 30 dni od datuma računa. Stranke se opozarjajo, da v izogib škodi točno plačujejo tozadevne račune. Dalje je ta upravni odbor sklenil, da se morajo vse nadaljne prošnje za napeljavo električne razsvetljave a limine odkloniti. Kdor bi si pa samolastno napeljal električno luč, temu se vsa električna razsvetljava brezpogojno odklopi.

Gospod Emil Stefanovič je zapustil radikalno stranko. »Jutranje novosti« pravijo, da ni bil nikdar glavni tajnik radikalne stranke, marveč le agitator in organizator ter da je zlorabil svoje mesto. Zato ga je radikalna stranka odslovila. Gospod Stefanovič je namreč pisal pismo v Belgrad, da veliki župan gospod Lukan ne zna varovati avtoritete, ker se da napadati od Orjune v javnih lokalih. Pismo je izšlo tudi v »Orjuni«. Povod za odpust g. Stefanoviča utegne biti to pismo, dejansko je pa vzrok odpusta iskati v sporih.

Slovenska buržoazija slavi te dni spomin tretje obletnice koroškega plebiscita. Ali ne bi bilo bolje, da bi več in pametno delali, namesto da begajo ljudstvo z raznimi frazami ob vsemogočih obletnicah?

Od zlate zaloge avstro-ogrskih banke je prejela Jugoslavija doslej 29½ milijonov zlatih kron, dobi jih pa še 5 milijonov kot delež za »okupirane« pokrajine. Vsekakor je to že precej lep znesek, ki pomeni lepo doto.

Papirnatega denarja kroži v naši državi za 5.928.500.000 Din. V predzadnjem tednu se je zvečal obtok za 89.300.000 Din.

Poštnina za zavoje zvišana. Za poštne zavoje se plačuje od 15. t. m. do 3 kg 8 Din, do 5 kg 16 Din, do 10 kg 25 Din, do 15 kg 40 Din, do 25 kg 50 Din.

Delavce profesioniste vabijo sedaj prav pridno na Japonsko, kjer je napravljen zadnji potres ogromno

DNEVNE VESTI.

»Akcijski odbor« vznemirja mladodemokrate in jim krati spanje. Zato so se v nedeljskem »Jutru« zaleleti z močjo francoskega tanka v to »kliko«, ki se zove... Preden so pa liberalci spisali notico, so točno preštudirali obstoječe opravilne reče, to je: vse predpise, ki z birokratično natančnostjo določajo, kakšne pravice ima občinski svet ljubljanski, kakšne župan, kakšne posamezni občinski svetniki itd. V teh predpisih pa nikjer ni omenjen »akcijski odbor« kot zakonodajna korporacija. Zato mu dosledni »Jutrovci« odrekajo pravico do eksistence. Imajo prav, če bi kdo nje vpraševal. Res! ta »akcijski odbor« namreč, nima v Ljubljani domovinske pravice, ni občan ljubljanski, še manj meščan (o častnem meščanstvu sploh ne govorimo), ne izvaja v Ljubljani prido-bitnega poklica, ni definitivno nastavljen iz javnih interesov ter vsled gori označenih dejstev tudi ni upravičen do bivanja v Ljubljani. Do tu soglašamo z »Jutrom«. Odkritosrčnosti na ljubo pa moramo »Jutru« pojasniti skrivnost in povedati strmečemu svetu, da v Ljubljani res eksistira — groza — »akcijski odbor«, ki pa ni klika, temveč pravilno izvoljeni odbor, kateremu ne more nihče odrekati pravice do obstoja, najmanj pa »Jutro«. Ta institucija je ob svojem rojstvu (ne pri krstu!) dobila ime: »Akcijski odbor Zveze delovnega ljudstva«. Pri rojstvu je bilo navzočih 36 od ljubljanskega proletarijata izvoljenih občinskih svetnikov, babica ali štoklja pa ni bila zraven, ker so bili svetovalci tako pozabljeni, da se niso spomnili na »Jutro«. Ceremonije pri krstu so odpadle s soglasanjem klerikalcev. Ker

torej ta institucija obstoja in je svet za obstoj te tajne anarhistične družbe tudi zvedel iz najbolj informiranega »Jutra«, je naša dolžnost, da povemo tudi kakšen namen ima ta institucija. Analizirati bi morali torej akcijski odbor iz dveh vidikov: slovnično in politično, da »Jutru« ustrezemo. Evo: **Akcijski odbor je posvetovalen organ Zveze delovnega ljudstva.** Ta naziv tukaj je enostaven razširjen stavek, ki ima subjekt in predikat; subjekt je v prvem sklonu, celo moškega spola in ima poleg sebe za normalne možgane nerazumljivi atribut, ki je tudi v prvem sklonu in moškega spola, ker slovnica zahteva tako. Naravnost uganika pa je predikat »organ«. Koliko pomenov ima ta beseda? Kdo ve? In izobražen človek naj bi pogruntal, kaj hoče reči ta beseda tukaj, ko ima še tak atribut »posvetovalen« poleg. Beseda »organ« je dozda še tudi moškega spola. Povrh ima ta beseda še obsežno dopolnilo, ki spominja na veleizdajo, zakaj Zveza delovnega ljudstva, to ni enkrat revolucija, ampak kar trikrat. Itd. Sedaj se pa pomenimo še o politični analizi te nečuvnosti v našem javnem življenju. Zveza delovnega ljudstva je izvolila ožji odbor, katerega naloga je, da se v vseh vprašanjih, tikajočih se komunalne politike, posvetuje ter končno sklepe predlaga v odobrenje. Če klubi sprejmejo predloge akcijskega odbora, potem pridejo potom odsekov na sejo občinskega sveta, ki jih sigurno sprejme, ker za take predloge glasuje 36 občinskih svetnikov, torej večina (!) ljubljanskega občinskega sveta. Če pa večinski klubi predlogov akcijskega odbora ne smatrajo

škodo. Japonci so med vojno kot vojni dobavitelji jako obogateli ter hočejo sedaj čimprej popraviti vso škodo po potresu. Porušena mesta dobe vsakomur novo bolj evropsko lice. Delavcem bi pa vendarle priporočali nekoliko previdnosti pri sklepanju pogodb s tujimi podjetniki z ozirom na orientalske razmere na Japonskem.

Državna Borza Dela. Pri vseh »Državnih Borzah Dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 1. oktobra do 6. oktobra 1923. dela 223 moških in 103 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 144. Delodajalci so pa iskali 138 moških in 87 ženskih delav. moči. — Promet od 1. januarja do 6. oktobra 1923. izkazuje 37.718 strank in sicer 17.262 delodajalcev in 20.456 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo 11.251. Dela iščejo: **Pri Državni Borzi Dela v Ljubljani:** vrtnarji, kamnoseki, steklarji, kovači, stavbeni in strojni ključavničarji, železostugarji, kleparji, zlatarji, mehanik, elektromonterji, mizarji, kolarji, žagarji, sedlarji, krojači, čevljarji, knjigovezi, peki, mesarji, zidarji, vodovodni inštalater, tiskarski strojniki, strojniki, kurjači, trgovski sodrudniki, ekonom, ekonomski pomočnik, delovodja, špirotoznih izdelkov, predelavec za izdelovanje drož, gradbeni risar, risar narod. ornamentike, poslovodja lesne stroke, kontorist-praktikant, trgovski potnik, skladiščniki, nadzorniki delavcev, soličtator, pisar. moči, sluge, hišniki, vratarji, čuvaji, vzgojiteljice, trgov. sotrudnice, kontoristinje, restav. blagajničarka, natakariice, šivilje, hišnice, delavke, gospodinje, vajenci, vajenke itd. — **Pri Državni Borzi Dela v Mariboru:** hlapeci, dekle, gospodinje, viničarji, mizarji, ekonom, drvarji, rudarji, vrtnar, kamnoseki, orodni kovači, podkovski kovači, stavb. in strojni ključavničarji, kotlarji, železostugarji, kleparji, mehaniki, urarji, mizarji, kolarji, usnar, sedlarji, tapetniki, krojači, šivilje, čevljarji, brivei, mlinarji, peki, slaščičarji, mesarji, natakariji, natakariice, kuharji, hotel. sobarice, slikarji, dimnikar, skladiščniki, strojniki, trgov. sotrudniki, sotrudnice, kontoristinje, sluge, tov. delavci, delavke, pom. delavci, delavke, šofer, kočijaži, hišniki, pisar. moči, vzgojiteljice, vajenci, vajenke itd. — **Pri Državni Borzi Dela v Ptujju:** ekonom, gozdar, viničarji, hlapeci, rudarji, lončarji, kovači, ključavničarji, mizarji, kolar, sedlar, čevljarji, krojači, klobučar, knjigovez, mlinar, peki, slaščičarji, mesar, laborant, strojniki, kurjači, vratar, trgovski sotrudnik, skladiščnik, dniinar voznik, paradni kočijaž, pisar. moči, bolniški strežnik, frizerka, natakariice, prodajalka, sobarica, služkinje, blagajničarke, strojepiske, kontoristinje, vajenci, vajenke itd. — **Pri Državni Borzi Dela v Murski Soboti:** sluge, delavci. — V delo se sprejmejo: **Pri Državni Borzi Dela v Ljubljani:** rudarji, kotlarji, kovinski strugar, strojni ključavničar, elektromonter, poh. mizar, mizarji, žagarji (cirkularisti), žagarji za venecijansko žago, izdelovalci gamaš, čevljarji, čevljarski delovodja, ščetar, klobučar, mlinar, sodavičar, pleskar, zidarji, potnik za kravate, šivilje, postrežnica, služkinje, vajenci itd. — **Pri Državni Borzi Dela v Mariboru:** gospodinja, hlapeci, dekle, viničarji, majarji, drvarji, rudarji, vrtnarji, kovači za orodje, kovač za nože, podkovski kovač, železostugarji, sodarji, ključavničarji za tehtnice, mizarji, kolarji, lesni strugar, gaterist, čevljarji, mlinarji, zidarji, slikarji, dimni-

karji, strehokroveci, gospodski sluga, vajenci, šivilje za perilo, vzgojiteljice, varuške, služkinje, kuharice, sobarice, blagajničarka v točilnico, vajenke za šivanje perila. — **Pri Državni Borzi Dela v Ptujju:** pristavi za posestvo, viničarji, hlapeci, rudarji, vrtnarji, lončarji, kovači, kolarji, sodarji, pletarji, sedlarji, jermenar, čevljarji, pek, hlapeci, kmečke dekle, kuharice, gospodinja, sobarica, služkinje, vajenci raznih strok itd. — **Pri Državni Borzi Dela v Murski Soboti:** krojač, dniinarji, služkinje, krojaški vajenci itd.

En dolar velja že tri milijarde mark.

Poljska marka tudi silno pada.

Narodna skupščina še zboruje. Sprejela je trošarinski zakon. Radikalci bi šli radi na jesenske počitnice, opozicija pa pravi, da še ne. Tako so se pomenili na šesti načelnikov klubov. Nekateri listi so tudi poročali, da bodo spomladi nove volitve v narodno skupščino. Radikalci se bahajo, da bi dobili pri novih volitvah kar 150 mandatov. Če so za radikalce tako ugodne šance za volitev v narodno skupščino, potem bi mi volitve priporočali, bomo vsaj videli, koliko pametnejši so volilci postali v enem letu.

Visoka šola v Ljubljani je zopet v nevarnosti. Razširile so se vesti, da hoče vlada odpraviti v Ljubljani medicinsko, teološko fakulteto in tehniško visoko šolo. O vseučiliščih obstoja državni zakon, ki predvideva univerzo v Ljubljani, zaradi tega najbrže te vesti ne bodo povsem resnične. Minister je to stvar izprožil najbrže zaradi tega, da bo pognal slovenske poslance pri proračunu v zadrego, da potem ugriznejo ali pa ne; če ugriznejo, so jih radikalci vlovili, da bodo glasovali za proračun ali pa vsaj ne proti, ako pa ne ugriznejo, bodo izdajali kulturnih interesov Slovenije, radikalci pa dobrodušni mecen. Odpravo navedenih fakultet pa more izvesti vlada le, če izpremeni zakon o univerzah s sklepom narodne skupščine.

Viljem Pfankuch v Nemčiji je pred štirinajstimi dnevi umrl v 85. letu starosti. Pokojnik je bil še sovrstnik Marksov in Engelsov ter v nemškem socialističnem gibanju agilen kot poslanec in kot pisatelj.

Rudarska stavka na Češkoslovaškem je bila končana v nedeljo. Trajala je stavka šest tednov. Zaupniki so skoro soglasno sklenili, da se sprejme pogoje, ki so se dosegli po intervenciji vlade med podjetniki in delavci. Stavkalo je nad 80.000 rudarjev, ker so podjetniki hoteli znižati mezde. Plače se neznatno znižajo, dasi so podjetniki zahtevali 25 odstotno znižanje.

Brezposelnost na Angleškem še vedno narašča. Konec septembra je bilo na Angleškem 1.232.000 brezposelnih delavcev. Brezposelnost je narasla * enem tednu za 3845. Jako čuden pojav, da ob tem času narašča brezposelnost.

V upravnem odboru cinkarne v Celju sede naslednji demokratični magnatje: **Praprotnik** Avgust, generalni ravnatelj Slavenske banke v Zagrebu; **Majdič** Vinko, veleindustrijec v Kranju; **Černe** dr. Frane, ravnatelj Mestne hranilnice v Ljubljani; vsi ti gospodje so tudi finančni diktatorji v demokratični stranki v Sloveniji, katera pravi, da hoče delavstvo rešiti izpod kapitalističnega jarma. Pa se še vedno najdejo delavci, ki verujejo v zveličavno »Unijo«, dekle demokratične stranke in podpiranko demokratičnih bankirjev.

Statistika tuberkuloze v Sloveniji. Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani objavlja letni izkaz o tuberkulozi v zdravstveni napravah v javnih in privatnih bolnicah in bratovskih skladnicah v Sloveniji za leto 1922, iz katerega posnemamo, da se je v teh zavodih lečilo 2179 tuberkuloznih oseb, izmed katerih je bilo po poklicu: uradnikov 100, obrtnikov 424, kmetovalcev 100, otrok 431 (po večini delavskih), zasebnikov 107, razni poklici 107, dijakov 67, hlapecev in dekel 132, invalidov 43, delavcev 422, rudarjev in njih žena 228. Ker so vsi delavci profesionalisti vsteti med obrtniki, vidimo, kako grozno je razširjena tuberkuloza med proletarijatom. Vlada ter meščanske stranke pa pobijajo tuberkulozo na način, da so odvzeli delavstvu osemurnik, poslabšali bolniško zavarovanje, vrgli zakon o zaščiti delavcev med staro šaro ter kot nadomestek ponujajo proletarcem plačo v rajski valuti (!), na drugem (?) svetu in briljantno nacijsionalno življenje med tuberkuloznimi bacili.

Književnost,

Slovenska Matica. Pravkar je izšla izdaja Matičnih knjig za leto 1922. Ker so stroški tiska in papirja teh knjig: zadnji zvezek »Slovenskih narodnih pesmi« in tretji zvezek »Dr. Mencingerjevi izbranih spisov« visoko narasli, je Slovenska Matica primorana svojim članom oddajati te dve knjigi proti doplačilu Din 10 in pošiljalnih stroškov k doednanji članarini. Nečlani dobijo knjigi pri upravi »Slovenske Matice« po 30.— Din za posamezen zvezek. Za tekoče leto je članarina neobvezno 30.— Din. Za to leto se pripravljata četrti zvezek »Dr. Men-

cingerjevih izbranih spisov« in zadnji zvezek »Slovenske zemlje«, to je Štajerske s Prekmurjem v zgodovinskem in prirodopisnem oziru. Objednem naznanja Slovenska Matica, da je zvišala cene knjig, kar jih ima v zalogi, posebno pa opozarja, da oddaja zemljevid slovenskega ozemlja skupno s kazalom za 100.— Din.

GLOSE.

S topovi in mečem se širi nemoralna in podivjanost, s kulturnim delom plemenitost v človeštvu.

Organizacija je vojska, ki potrebuje zveste vojski vdane in načelno složne člane. Vodi jo skupni interes in skupna načela kot eno bitje proti razrednemu sovražniku. To je glavno spoznanje za vsako delavsko organizacijo.

Z mečem se uničuje blagostanje, z umom pridobiva svet.

Naročnikom.

»Zarja« ima težko nalogo, zagovarjati interese ljubljanskega prebivalstva proti napadom zajedničarske in mladodemokratske buržoazije. Napadi so često nesramni, farižejski in pogosto tudi neresni. Namen imajo samo krasti ugled sedanjih ljubljanskih občinskih upravi, ki s svojim delom dokazuje, da nekaj razume o komunalni politiki in da ima tudi dobro voljo pospeševati komunalne interese mesta Ljubljane. Vsi se moramo zavedati, da tako neutemeljeno blatenje izpodkopa ugled občini in občinskemu gospodarstvu, kar utegne silno škodovati ljubljanskemu prebivalstvu za dolgo dobo. Da bomo mogli voditi uspešen boj proti temu škodljivemu delovanju buržoazije, priporočamo, da naročate »Zarjo«, kjer bomo z vso odločnostjo zavračali vse neosnovane napade.

Odgovorni urednik Ignac Mihavec. — Izdajatelj in lastnik: Konzorc. »Zarjec«. — Tiska tiskarna J. Blasnikova nasl.

Špecialna mehanična delavnica za popravo pisalnih in računskih strojev. Najcenejše pisalne stroje dobite pri

Lud. Baraga, Ljubljana.

Šelenburgova ulica št. 6, I. nadstr. V zalogi prvovrstne barvne frakove, razmnoževalne barve, ogljeni papir, voščeni papir in vse druge v to stroko spadajoče potrebščine.

Stavbeno podjetje

Inž. Dukič
in drug

Ljubljana

Bohorčičeva ulica št. 24.

Priporočamo:

Izdelovalnico
okvirjev za slike

Kongresni trg št. 19.

A. BABKA

Ljubljana

Kartonažno tovarno
ter knjigoveznico

Rimska cesta št. 13.

JOSIP JUG

pleskar in ličar za stavbe, pohištvo in mostove

Ljubljana,

Rimska cesta št. 16.

Specialni oddelek za sebo-, črkoslikarstvo ter ornamentiko in slikarstvo na steklo.

Moste-Ljubljana,
Zaloška cesta št. 67.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavni: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta št. 5.

Telefon št. 367.

Vplačani kapital K 10,000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje